

Osuuskunta yritysmuotona ja työllistymisen mahdollistajana

Yritystoimintaa

- jokaisella yrityksellä pitää olla liikeidea, markkinointi ja myynti, logistiikka, hinnoittelu ja asiakkaat kunnossa ennen kuin yritys voi menestyä
- osuuskunta = yritys

Osuuskunnat Suomessa

- yhteensä n. 4 500 osuuskuntaa
- vuositasolla perustetaan noin 200 uutta osuuskuntaa

Noin

- 2 700 pienosuuskuntaa
- 1 300 vesihuolto- ja energiaosuuskuntaa
- 370 osuuspankkia ja vakuutuslaitosta
- 45 tuotanto-osuuskuntaa
- 40 osuuskauppaa

Osuuskunnan jäseniä yli 7 miljoonaa ja 85 % aikuisista on jonkin osuuskunnan jäsen

Osuuskunta pähkinänkuoressa

- yhteisyritys
- perustajina vähintään yksi luonnollinen tai juridinen henkilö
- jos jäseniä on vähintään 7, niin jäsenet eivät saa yrittäjän statusta
- ei minimiosuuspääomaa
- ilmoitus kaupparekisteriin

Osuuskunta pähkinänkuoressa

- ylin päättävä valta osuuskunnan kokouksella
 - jokaisella yksi ääni
 - hallitus edustaa yhtiötä ja huolehtii kirjanpidosta ja taloudenhoidosta
- kirjanpito + tilintarkastaja
- osuuskunta maksaa palkkaa
- voitto jaetaan jäsenille palautuksina tai osuuskorkoina
- verotus sama 9 kuin osakeyhtiöllä

Osuuskuntayrittämisen lähtökohta

Osuuskunta on jäsentensä omistama yhteisyritys. Sen jäsenet saavat taloudellisen hyödyn osallistumalla osuuskunnan toimintaan sen palveluja käyttämällä.

Osuuskunnan tarkoituksena on jäsentensä talouden tukeminen, ei yrityksen voitto

Osuuskunnan kaksoisluonne

Osuuskunta on sekä liikeyritys että henkilöyhteisö, joka antaa mahdollisuuden ottaa huomioon myös jäsentensä sosiaaliset ja kulttuuriset tarpeet.

Miksi osuuskunta sopii hyvin itsensä työllistäjille ja ammattiharjoittajille

- osuuskunta mahdollistaa monen ammattilaisen osaamisten yhdistämisen tasa-arvoisella, kevyellä sekä verkostomaisella rakenteella
- osuuskunnan jäsenenä ammattilainen voi keskittyä oman liiketoimintansa kehittämiseen käyttämällä osuuskunnan palveluja hyväkseen
- eri alojen yrittäjät voivat perustaa osuuskunnan markkinoimaan ja myymään tuotteitaan ja palveluitaan
- Huom! mahdollistaa myös oikeuden hakea starttirahaa myöhemmin, jos osuuskunnassa toimiessa säilyy palkansaajan status (eli alle 15 % omistusosuus)

Osuuskunta laskutuskanavana

- osuuskunta laskuttaa asiakasta ja maksaa työntekijälle tehdystä työstä palkan
- työstään osuuskunta perii ilmoittamansa maksun työntekijältä (provisio, kiinteä maksu)
- osuuskunta hoitaa työntekijän palkanmaksun ja siihen liittyvä lakisääteiset velvoitteet
- työntekijän ei tarvitse olla laskuttavan osuuskunnan jäsen
- työntekijä yleensä työsuhteessa osuuskuntaan
- osuuskunnalla työnjohto- ja valvontavastuu
- kirjallinen työsopimus suositeltava (etenkin, jos nostaa työttömyyskorvausta)

OSK vs. TMI

- toiminimessä henkilökohtainen vastuu ja riski omaisuuden menettämisestä
- OSK:n yhdessä tekeminen ja vastuiden jakaminen
- tuloksen ”nostaminen” –yksityisötöt tmi:ssä vs. palkan nosto osk:ssa
- työttömyysturvaoikeuden mahdollisuus osk:ssa
- yrittäjäeläke- ja verotulomaksut ennakkona TMI:ssä
- pääsääntöisesti TyEL ja ansiotuloverot palkanmaksun yhteydessä OSK:ssa
- OSK:ssa mahdollisesti jäsenillä myös YEL (omistusosuus yli 30 %)

OSK vs. OY

- eroavaisuudet omistusosuuksissa ja äänivallassa sekä sijoitettavassa pääomassa
- hallinto (hallitus ja osuuskunnan-/yhtiökokous käytännöt ja kirjanpito / tilintarkastus määräykset samat)
- rajoitettu vastuu molemmissa
- hallituksen toiminnan ja vastuun merkitys sama

OSK vs. OY

- OSK:n tavoite toimeentulo ja jäsenten etu – ei voitto
- OYn tavoite tuottaa voittoa –sijoitetulle pääomalle tuotto-odotus
- OY:ssä yleensä omistus, johto ja työntekijät eri intressiryhminä – OSK:ssa jäsen kaikissa kolmessa roolissa
- osinkoon verrattava tulo jää pieneksi osuuskunnassa

Osuuskunnan jäsenyys ja työttömyysturva

- jos osuuskunnan jäseniä on vähintään 7, niin rivijäsenelle ei tule yrittäjästatusta -> osuuskunta tekee ilmoituksen jäsenestä TE-toimistoon
- jäsen työsuhteessa vain työkeikan ajan osuuskuntaan
- kirjallinen (tai suullinen) työsopimus osuuskunnan kanssa
- työaikalaki
- alle 300 euron kuukausitulot eivät vaikuta työttömyysturvaan (suojaosa)
- tarkista aina etukäteen omasta TE-toimistosta ja työttömyyskassastasi!

Osuuskunnan vakuutukset ja työterveyshuolto

- henkilöstön vakuutusturva
- lakisääteinen työntekijän eläkevakuutus (TyEL)
- tapaturmavakuutus, työttömyysvakuutus ja ryhmähenkivakuutus
- vapaaehtoiset henkilövakuutukset
- omaisuusvakuutukset
- toimintaan liittyvät vakuutukset
- ajoneuvo- ja kuljetusvakuutukset
- osuuskunnan tulee järjestää työsuhteisille työntekijöilleen työterveyshuolto

Osuuskuntien periaatteet

- vapaaehtoinen ja avoin jäsenyys
- demokratia
- jäsenten taloudellinen osallistuminen
- itsenäisyys ja riippumattomuus
- koulutus, oppiminen ja viestintä
- keskinäinen yhteistyö
- vastuu toimintaympäristöstä

(lähde ICA: "Osuustoiminnan periaatteet 2000-luvulle" 1996)

Osuuskunnan toiminta

- osuuskunnan ylintä valtaa käyttää osuuskunnan kokous, jossa jokaisella jäsenellä on yksi ääni
- osuuskunnan hallitus huolehtii osuuskunnan toiminnan järjestämisestä ja hallinnosta
- vähintään yksi ja enintään seitsemän jäsentä
- osuuskunta voi valita halutessaan itselleen toimitusjohtajan
- osuuskunnan jäsenet eivät ole henkilökohtaisessa vastuussa osuuskunnan taloudellisista sitoumuksista
- jäsenen vastuu rajoittuu sijoittamansa osuuspääoman määrään

Miksi perustaa osuuskunta

- itsensä työllistäminen
- verkostoituminen
- oman ammattitaidon hyödyntäminen
- uusien taitojen oppiminen
- turvaverkko
- sosiaaliset kontaktit
- voi toimia myös ”yrityshautomona”

...vai liittyäkö jo toimivaan osuuskuntaan?

- liittyminen helppoa
- ”lastentaudit” kärsitty
- helpompi löytää samanhenkisiä tai samaa työtä tekeviä

Jos tarvitsee pelkän laskutuskanavan, niin voi ostaa palvelut (huom. ei jäsenyyttä) esim:

- www.eezy.fi, www.kanslia.com, www.ukko.fi

HUOM!

Työ- ja elinkeinoministeriön ohjeiden mukaisesti osuuskunnan tulee harjoittaa samaa liiketoimintaa kuin jäsen. Jos osuuskunnan tarkoituksena on vain laskutus- tai markkinointipalveluiden tarjoaminen, henkilöä voidaan silti pitää kaikesta huolimatta yrittäjänä.

Osuuskunnan menestystekijät

- **hyvä liikeidea**, jolle on **markkinoilla kysyntää**
- jäsenet **sitoutuvat** yhteisen yrityksensä päämääriin ja **osallistuvat aktiivisesti** sen toimintaan
- **huolella laaditut säännöt**, jotka luovat raamit yrityksen toiminnalle
- **taitava johto** ja **vastuunsa tunteva hallinto**
- tuotteita tai palveluita **osataan markkinoida**

Osuuskunnan menestystekijät

- jäsenet ovat yrittäjähenkisiä ja ammattitaitoisia **laadun** tekijöitä
- jäsenet kykenevät toimimaan **yhteistyössä** ja ratkaisemaan eteen tulevia ongelmia
- toteuttaa osuustoiminnan **arvoja ja periaatteita**
- **kehittää** suunnitelmallisesti toimintaansa ja **uudistuu** tarvittaessa

Haasteita

- sitoutuminen vaihtelee; aktiiviset ja passiiviset jäsenet
- jäsenistön erilaiset tavoitteet, päämäärät ja tarpeet
 - jäsenten odotuksen ”työllistävyydestä” ilman omaa aktiivisuutta
 - vapaamatkustajat
- päätöksenteko demokratian kautta, kompromissit, jäykkyys
- uskottavuus, joka tosin on paranemassa
 - imago-ongelmat ja ympäristön ennakkoluulot: ”työttömien puuhastelua”
- osuuskunnan huono tunnettuus yritysmuotona

Haasteita

- yrittäjäasenteen tai sisäisen yrittäjyyden puute; on totuttu palkkatyöhön
- liikeidean hataruus
- taloushallinnon puutteelliset taidot
- kysyntä ja tarjonta eivät kohta; markkinointi kangertelee
- toimiminen liian monella toimialalla ja hajanaisesti
- pääoman puute

Osuuskunnan perustaminen

- www.prh.fi
- <http://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/muutyrittymuodot/osuuskuunta/perustaminen.html>
- Yrityssalo

Ennen perustamista mietittävää

- oman osaamisen tuotteistaminen osana koko osuuskunnan toimintaa
- kumppaneiden hankinta ja pelisääntöjen laadinta
- toimivan liikeidean määritteleminen
- liiketoimintasuunnitelman laadinta
- yritystoiminnan perusteiden hallinta
- henkilökohtaisten ja ryhmän tavoitteiden laadinta

Ennen perustamista mietittävää

- yhteisten pelisääntöjen laadinta
- motivaation kasvattaminen
- työnjaon päättäminen
- ristiriitatilanteiden ratkaisu
- tiedonkulun hallinta

Osuuskunnan perustamisen vaiheet

1. osuuskunnan toiminimen valinta
2. osuuskunnan perustaminen
3. perustamiskirja
4. hallituksen kokous
5. perusilmoitus kaupparekisteriin ja verottajalle
6. mahdollinen elinkeinolupa
7. mahdollinen elintarvikehuoneiston hyväksyminen
8. työn alkamisilmoitus

Osuuskunnan perustamisen vaiheet

1. Toiminimen valinta

- <http://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/yritystennimet/nimiohjeet.html>
- tarkista nimi: <http://www.ytj.fi>
- osuuskunnan toiminimessä tulee olla sana "osuuskunta", yhdysosa "osuus" tai lyhennys "osk"
- osuuskunta voi harjoittaa osaa toiminnastaan aputoiminimellä

Osuuskunnan rahoitus

- Lainat
 - jäsenten lainat ok:lle
 - pankkilaina (takaus?)
- Osamaksut, leasing
 - hankinnoissa
- Työllisyyspoliittinen avustus
 - sosiaalisille yrityksille
 - http://www.tepalvelut.fi/te/fi/erikoissivut/tyollisyyspoliittinen_avustus/index.htm
!

Osuuskunnan rahoitus

- Muut
 - Tekes
 - ELY-keskuksen eri rahoitusohjelmat
 - EU:n maaseudun kehittämisrahat www.maaseutu.fi
 - apurahat yleishyödylliseen toimintaan

Lisätietoa ja tässä esityksessä käytettyjä lähteitä

- Perustaisimmeko osuuskunnan? – tietoa maahanmuuttajille osuustoiminnasta Suomessa Työministeriö/Edita
- <http://pellervo.fi/tietoa-osuustoiminnasta/>
 - Pellervo-seuran osuuskuntainfo –sivusto
 - osuuskunnan perustajan opas
- <http://www.osuustoimintakeskus.net>
 - Tampereen seudun osuustoimintakeskus
- Eliisa Troberg: Osuuskunta – Käyttämätön potentiaali pienyrittäjyyden innovatiivisuuden edistäjänä
- Petri Katajarinne: www.kulttuuriteko-turku.fi/Osuuskunta – tiimiytymistyöpaja Teijon masuunilla